

แนวทางการบริหารงานนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนแม่จันวิทยาคม

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

The Guidelines for Academic Affairs Supervision

Administration of Mae Chan Wittayakhom School under

Chiang Rai Secondary Educational Service Area Office

นฤมล สารขัติ¹

Naruemon Sarakhat¹

สุวดี อุปปินใจ²

Suwadee Ouppinjai²

ไพโรภ รัตนชูวงศ์³

Pairop Rattanachuwong³

วันที่รับบทความ: 26 ก.ค. 64

วันที่แก้ไขบทความ: 11 ธ.ค. 64

วันที่ตอบรับ: 24 ธ.ค. 64

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (2564)

¹ Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (2021)

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก)

² Assistan Professor in Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (Advisor)

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม)

³ Assistan Professor in Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (Co Advisor)

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ เป็นไปเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการบริหารการนิเทศงานวิชาการพร้อมกับศึกษาแนวทางการบริหารการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนแม่จันวิทยาคม ประชากรที่ศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นผู้บริหารและครู จำนวน 105 คน ตอนที่ 2 เป็นผู้ให้ข้อมูลที่เลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 11 คน ที่ปรึกษาฝ่ายวิชาการ 1 คน ครูวิชาการประจำสายชั้นจำนวน 6 คน ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบเรื่องการนิเทศ 1 คน และศึกษานิเทศก์ 1 คน รวมประชากร 116 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น (PNI) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอแบบบรรยาย พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการบริหารการนิเทศงานวิชาการ พบว่า สภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจะเห็นว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผน อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านปฏิบัติตามแผน อยู่ในระดับมาก และด้านการปรับปรุงแก้ไข อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการตรวจสอบ อยู่ในระดับมาก

แนวทางการบริหารการนิเทศงานวิชาการชี้ได้ว่า ด้านการวางแผน โรงเรียนควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานในการวางแผน โดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และเป้าหมายของการบริหารการนิเทศงานวิชาการ และควรจัดประชุมคณะทำงาน เพื่อร่วมกันศึกษาขอบข่ายงานการบริหารการนิเทศงานวิชาการ วางกรอบการทำงาน และกำหนดบทบาทหน้าที่ตลอดจนความรับผิดชอบให้กับคณะกรรมการดำเนินงาน โดยควรร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการของนักเรียน ศักยภาพของครู บริบทสภาพแวดล้อม ตลอดจนความพร้อมของโรงเรียน นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ควรจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อใช้ในการขับเคลื่อนการนิเทศงานวิชาการ และจัดประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน เพื่อดำเนินการวางแผนและกำหนดปฏิทินการนิเทศงานวิชาการ ทั้งนี้ควรกำหนดปฏิทินสำหรับการดำเนินการนิเทศงานวิชาการให้มีความชัดเจน

ขณะที่ในด้านการปฏิบัติตามแผน ควรชี้แจงแผนงาน/โครงการ และปฏิทิน การดำเนินการ การนิเทศงานวิชาการที่กำหนดไว้ ทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการ เรียนการสอน การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ และการพัฒนาครู ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทราบ โดยควรดำเนินการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการตามแผนที่วางไว้อย่างเป็นระบบ ตาม ขั้นตอน และกระบวนการที่กำหนด ทั้งนี้ควรทบทวนการปฏิบัติตามแผนการนิเทศงาน วิชาการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเก็บข้อมูล บันทึกผล และสรุปผลการดำเนินการนิเทศงาน วิชาการ เช่นเดียวกันในด้านการตรวจสอบ ควรแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีความรู้ความ เชี่ยวชาญเฉพาะด้านสำหรับนิเทศ และประเมินผล การนิเทศงานวิชาการ ทั้งนี้ควรนิเทศ ติดตาม ช่วยเหลือ และประเมินผลการนิเทศงานวิชาการ ทั้งก่อนการใช้แผนการนิเทศ งานวิชาการ ระหว่างการปฏิบัติตามแผนการนิเทศงานวิชาการ และหลังจากการใช้แผน การนิเทศงานวิชาการ ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และควรรายงานผล การนิเทศงานวิชาการให้ผู้บังคับบัญชาทราบ

สำหรับด้านการปรับปรุงแก้ไข คณะกรรมการดำเนินงานการนิเทศงานวิชาการ ร่วมกันวิเคราะห์รายงานผลการดำเนินการนิเทศงานวิชาการ ทั้งในด้านปัญหา อุปสรรค สิ่ง ที่ควรพัฒนา และสะท้อนผลให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกัน วางแผนปรับปรุงแก้ไข/พัฒนาการนิเทศงานวิชาการอย่างเป็นระบบ และควรดำเนินการ แก้ไข/พัฒนาการนิเทศงานวิชาการ ตามแผนการนิเทศงานวิชาการที่วางไว้ โดยใช้การนิเทศ และ PLC ร่วมในการปรับปรุงแก้ไข/พัฒนาการนิเทศงานวิชาการตามกระบวนการบริหาร ด้วยวงจรคุณภาพ PDCA และควรจัดทำคู่มือสำหรับการนิเทศงานวิชาการเรื่องการพัฒนา หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ และการพัฒนาครู เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการนิเทศงานวิชาการต่อไป

คำสำคัญ: การบริหาร การนิเทศงานวิชาการ โรงเรียนแม่จันวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

Abstract

The aims of this study were to examine current situation and desirable circumstance of academic affairs supervision administration of Mae Chan Wittayakhom School. The population was sectioned into 2 stages. Stage 1 recruited 105 participants including school administrators and teachers. Stage 2 recruited 11 participants purposively selected following the criteria set by the researcher including; the school director, the viced-director of academic affairs, the advisor to the academic of the academic affairs, six academic teachers, the master director of supervision and the educational supervisor. The research instruments were questionnaire and semi-structured interview. The analysis of questionnaire data was analyzed by using mean, standard deviation and PNI. The analysis of semi-structured interview data was analyzed by using content analysis and developed into a summary report. The current and desirable circumstance of academic affairs supervision administration, in overall, was rated at the high level. The individual aspects analysis revealed that the aspect showing the highest mean were planning at the high level, followed by implementing the plan at the high level and revision at the high level while reviewing at the high level was ranked the lowest mean.

The guidelines for academic affairs supervision administration revealed that Planning: The school should appoint planning committees by drawing participation from related people in determining policy and goals of academic affairs supervision administration, setup meeting for the working group to framing the scope and assigning the roles and responsibility of the working committees, perform needs analysis of students, potentials of teachers, context, environment and readiness of the school, policy of affiliated organization and other related agencies, devise the plan/projects to mobilize academic affairs supervision activities and clear supervision calendar. Implementing the plan: The school should declare action plan/projects and supervision calendar in regard to curriculum development, teacher development, informing involved people by delivering academic affairs supervision activities systematically as of the plan. Review the implementation of academic affairs administration in order to collect data, regard data, and

summarize academic affairs supervision activities. Monitoring: The school should appoint working committee's expertise in supervision and evaluation the academic affairs supervision. The school should offer monitoring, support and evaluation the academic affairs supervision before, during, and after implementing academic affairs supervision activities both formal and informal forms. The supervision results should be reported to the superordinate.

Revision: The academic affairs supervision committees co-analyze the summary reports of academic affairs supervision in regard to problems, obstacles, improvements and offer feedback to the stakeholders. The related agencies then further plan for improving/ revising/developing the academic affairs supervision systematically by means of supervisor and PLC underlying PDCA. The school should develop an academic affairs supervision handbook on curriculum development, instructional management, instructional media development, innovation learning, and teacher development for use as the guidelines in academic affairs supervision administration.

Keywords: Administration, Academic Affairs Supervision, Mae Chan Wittayakhom School under Chiang Rai Secondary Educational Service Area Office

บทนำ

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะเรียนรู้และปรับตัวให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะต้องร่วมมือกัน จัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์ต่อการพัฒนาพฤติกรรม การจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนโดยตรง

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย ระบบการประกัน

คุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการอาชีวศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนด ในกฎกระทรวงศึกษาธิการกำหนด ซึ่งระบบการประกันคุณภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับนั้น ต้องอาศัยกระบวนการปฏิบัติที่หลากหลาย ประกอบด้วย กระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และกระบวนการนิเทศ ติดตาม และ ประเมินผล (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 1-28)

ในกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้น การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญอย่างหนึ่งที่มีผลโดยตรงต่อมาตรฐานการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาในทุกขั้นตอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีนโยบาย มุ่งเน้นในเรื่องการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของแผน การศึกษาแห่งชาติ จึงทำให้การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นมากขึ้น การนิเทศการศึกษาจะเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดการยกระดับคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี เพราะการนิเทศเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาและเป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายหลักในการช่วยพัฒนาครูให้มีความสามารถในการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของตนให้ดีขึ้น ทั้งนี้การนิเทศเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างครูกับผู้นิเทศเพื่อให้ครูมีขวัญกำลังใจสามารถพัฒนาการทำงานของตนได้ (ทองใบ ทองมาก, 2555 : 4)

การนิเทศภายในโรงเรียนมีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมคุณภาพ การเรียนการสอน การนิเทศภายในเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญที่สุดที่จะทำให้การจัด กิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการส่งเสริม ให้ผู้บริหาร คณะครูได้ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตนเองให้มี คุณภาพ เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนด (พัชรินทร์ ช่วยศิริ, 2554 : 16)

โรงเรียนแม่จันวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ แบ่งโครงสร้างการบริหารงานออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านบริหาร งานงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคลากร ด้านบริหารงานทั่วไป และด้านประกันคุณภาพและ แผนงาน ด้านการบริหารงานวิชาการได้จัดโครงสร้างงานนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนทำ หน้าที่จัดระบบการนิเทศงานวิชาการ การเรียนการสอนในโรงเรียน และจัดทำปฏิทิน

การปฏิบัติงานส่งเสริมพัฒนาให้ครูจัดทำแผนจัดการเรียนรู้ และหน่วยงานการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และติดตามดูแลการนำแผนจัดการเรียนรู้ไปใช้ พัฒนาเอกสาร คู่มือเพื่อใช้ในการนิเทศการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ (รวบรวมแผนการจัดการเรียนรู้มอบคณะกรรมการนิเทศตามคำสั่งเฉพาะกิจ) วางแผนเยี่ยมชั้นเรียน สะท้อนผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประสานผู้นิเทศ จัดทำ เอกสารเกี่ยวกับการนิเทศ งานวิชาการ จัดทำรายงานการนิเทศ

แต่จากการศึกษารายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนแม่จันวิทยาคม ปีการศึกษา 2562 ที่ผ่านมามีพบว่า ตัวชี้วัดที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน อยู่ในระดับพอใช้ ซึ่งมีจุดที่ควรพัฒนา ดังนี้ ด้านผลการจัดการศึกษา ผู้เรียนควรได้รับการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูควรพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการสร้างนวัตกรรมใหม่ในการสอน (โรงเรียนแม่จันวิทยาคม, 2562 : 15-22)

ดังนั้นจากที่มาและความสำคัญประกอบกับข้อเท็จจริงของโรงเรียนแม่จันวิทยาคม ข้างต้น การนิเทศงานวิชาการ จึงเป็นกระบวนการที่ผู้บริหาร สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้ เพราะการนิเทศงานวิชาการจะช่วยให้การสอนของครูมีการพัฒนา และส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุจุดประสงค์ อีกทั้งการนิเทศงานวิชาการ ยังมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนา ส่งเสริม แนะนำ ชี้แนะ ช่วยเหลือ ตามบริบทของแต่ละสถานศึกษาที่มีความแตกต่างเฉพาะของตน การนิเทศงานวิชาการเปรียบได้กับกระจกที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ให้มีประสิทธิภาพ ครอบคลุม สอดคล้องกับมาตรฐานการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน และส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สูงขึ้น

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาแนวทางการบริหารการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนแม่จันวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย เพื่อนำมาใช้ในการบริหารการนิเทศงานวิชาการ ในการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนให้การพัฒนาการศึกษามีมาตรฐานและคุณภาพให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาดตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเป็นไปตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการบริหารการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียน
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียน

ประโยชน์ของการศึกษา

1. ด้านความรู้
 - 1.1 ผลของการวิจัยทำให้ทราบสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในอนาคตของของการบริหารการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียน
 - 1.2 ผลของการวิจัยทำให้ทราบแนวทางการบริหารการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียน
2. ด้านการนำไปใช้
 - 2.1 ผลของการวิจัยทำให้ได้แนวทางการบริหารการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียน ที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการบริหารการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนได้
 - 2.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานต้นสังกัดสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการส่งเสริม สนับสนุน และให้ความร่วมมือในการพัฒนา การบริหารการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านประชากร
ในการศึกษาแบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ประชากรเป็นผู้บริหาร และครู จำนวน 105 คน ตอนที่ 2 ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน จำนวน 2 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คน ที่ปรึกษาฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คน

ครูวิชาการประจำสายชั้น จำนวน 6 คน ผู้บริหาร โรงเรียนต้นแบบเรื่องการนิเทศ 1 คน
ศึกษานิเทศก์ 1 คน รวมจำนวน 11 คน รวมจำนวนประชากรในการวิจัย จำนวน 116 คน

2. ด้านเนื้อหา

2.1 การบริหารจัดการระบบคุณภาพ PDCA แนวทางการบริหารการนิเทศงาน
วิชาการของโรงเรียน ตามกรอบแนวคิดด้านการบริหารผ่านการสังเคราะห์กระบวนการ
บริหารแล้วได้ข้อสรุปซึ่งนำมากำหนดกระบวนการบริหารการนิเทศงานวิชาการ ดังนี้

1) การวางแผน (Plan : P) 2) การปฏิบัติตามแผน (Do : D) 3) การตรวจสอบ (Check : C)
4) การปรับปรุงแก้ไข (Act : A)

2.2 ขอบข่ายการบริหารการนิเทศงานวิชาการ จากสังเคราะห์ขอบข่ายการนิเทศ
ภายใน โดยสังเคราะห์จากแนวคิดของนักวิชาการ พบว่าด้านที่มีความสำคัญสอดคล้องกันมี
ทั้งหมด 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการจัดเรียนการสอน 3) ด้านการ
พัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนรู้ 4) ด้านการพัฒนาครู

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารการนิเทศ
งานวิชาการของโรงเรียน

ประชากรเป็นผู้บริหาร และครู จำนวน 105 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามจัดทำขึ้นจากกรอบ
แนวคิดในการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารและรายงานการวิจัยที่
เกี่ยวข้อง เพื่อสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับ
เรื่อง การบริหารการนิเทศงานวิชาการ ลักษณะของแบบสอบถาม จำแนกออกเป็น 2 ตอน
ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นคำถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ
โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการ
บริหารการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียน และตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับ
ข้อเสนอแนะในการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารการนิเทศ
งานวิชาการของโรงเรียน

การจัดทำกับข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบ คำบรรยาย

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการบริหารการนิเทศงาน วิชาการของโรงเรียนวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยอาศัยการปรับปรุงเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2556 : ไม่ปรากฏ เลขหน้า) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

จากนั้นผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Need Index : PNI) จากข้อมูลทั้ง 2 ส่วน คือ สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในการบริหารการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนวิเคราะห์ข้อมูลดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นแล้วจึงเรียงลำดับจากที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด เพื่อ จัดลำดับความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาแนวทางการบริหารการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนที่เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 2 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คน ที่ปรึกษาฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คน ครูวิชาการประจำสายชั้นจำนวน 6 คน ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบเรื่องการนิเทศ จำนวน 1 คน ศึกษาพิเศษ จำนวน 1 คน รวม 11 คน เลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาจากแบบสอบถาม และตามเกณฑ์ที่ผู้ศึกษากำหนดขึ้น ดังนี้

- 1) ผู้บริหาร โรงเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานนิเทศงานวิชาการ
- 2) ผู้บริหาร โรงเรียนต้นแบบการนิเทศมีความสนใจในการเข้าร่วมการศึกษาอิสระครั้งนี้
- 3) บุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และปฏิบัติงานด้านการนิเทศระดับเขตพื้นที่การศึกษา

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง สัมภาษณ์เกี่ยวกับ แนวทางการนิเทศงานวิชาการ มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) ศึกษาหลักการ ทฤษฎี ผลงานที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาและการนิเทศภายใน 2) กำหนดกรอบเครื่องมือใน

การวิจัยจากข้อมูลที่ศึกษามาแล้วจึงรวบรวมองค์ความรู้ขึ้นมาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ 3) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหาร การนิเทศงานวิชาการของโรงเรียน 4) สร้างแบบสัมภาษณ์ตามขอบเขตและโครงสร้างที่กำหนดไว้ 5) นำแบบสอบถามไปทำการตรวจสอบให้ข้อคิดเห็น หลังจากนั้นปรับปรุงแก้ไข การจัดทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามประเด็นที่ตอบ นำเสนอในรูปแบบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศงาน วิชาการของโรงเรียนแม่จันวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเชิงยวราช โดยรวม

ระดับความคิดเห็น									
ข้อ	รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ
		μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล		
1.	ด้านการวางแผน	4.02	.05	มาก	4.35	.04	มาก	.08	3
2.	ด้านการปฏิบัติตามแผน	3.93	.09	มาก	4.38	.02	มาก	.11	2
3.	ด้านการตรวจสอบ	3.85	.04	มาก	4.33	.04	มาก	.12	1
4.	ด้านการปรับปรุงแก้ไข	3.90	.03	มาก	4.38	.04	มาก	.12	1
รวม		3.93	.05	มาก	4.36	.04	มาก	.12	-

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารการนิเทศงานวิชาการ ของโรงเรียน มีดังนี้

เมื่อพิจารณาสภาพปัจจุบันของการบริหารการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนพบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.93) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.02) รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติตามแผน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.93) และด้านการปรับปรุงแก้ไข อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.90) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการตรวจสอบ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.85)

เมื่อพิจารณาภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนพบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการปฏิบัติตามแผนและด้านการปรับปรุงแก้ไข อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.38) รองลงมา คือ ด้านการวางแผน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.35) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการตรวจสอบ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.33)

เมื่อพิจารณาคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index : PNI) ของการบริหารการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมมีค่า PNI = 0.12 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือด้านการตรวจสอบและด้านการปรับปรุง (PNI = 0.12) รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติตามแผน (PNI = 0.11) และด้านที่มีคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือ ด้านการวางแผน (PNI = 0.08)

2. แนวทางการบริหารการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนที่เป็นวิจัยเชิงคุณภาพพบว่า

2.1 ด้านการวางแผน โรงเรียนควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานในการวางแผน โดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และเป้าหมายของการบริหารงานนิเทศงานวิชาการโรงเรียน ในเรื่องการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ และการพัฒนาครู และควรจัดประชุมคณะทำงานเพื่อร่วมกันศึกษาขอบข่ายงานการบริหารงานนิเทศงานวิชาการโรงเรียน วางกรอบการทำงาน และกำหนดบทบาทหน้าที่ ตลอดจนความรับผิดชอบให้กับคณะกรรมการดำเนินงาน

โดยควรร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการของนักเรียน ศักยภาพของครู บริบท สภาพแวดล้อม ตลอดจนความพร้อมของโรงเรียน นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ควรจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อใช้ในการขับเคลื่อนการนิเทศงานวิชาการ และจัดประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน เพื่อดำเนินการวางแผนและกำหนดปฏิทินการนิเทศงานวิชาการ ทั้งนี้ควรกำหนดปฏิทินสำหรับการดำเนินการนิเทศงานวิชาการ ให้มีความชัดเจน

2.2 ด้านการปฏิบัติตามแผน ควรชี้แจงแผนงาน/โครงการ และปฏิทินการดำเนินการ การนิเทศงานวิชาการที่กำหนดไว้ ทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ และการพัฒนาครู ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ โดยควรดำเนินการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการ ตามแผนที่วางไว้อย่างเป็นระบบตามขั้นตอน และกระบวนการที่กำหนด ทั้งนี้ควรทบทวนการปฏิบัติตามแผนการนิเทศงานวิชาการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเก็บข้อมูล บันทึกผล และสรุปผลการดำเนินการนิเทศงานวิชาการ

2.3 ด้านการตรวจสอบ ควรแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านสำหรับนิเทศ และประเมินผล การนิเทศงานวิชาการเรื่องการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ และการพัฒนาครู ทั้งนี้ควรนิเทศติดตาม ช่วยเหลือ และประเมินผลการนิเทศงานวิชาการ ทั้งก่อนการใช้แผนการนิเทศงานวิชาการ ระหว่างการปฏิบัติตามแผนการนิเทศงานวิชาการ และหลังจากการใช้แผนการนิเทศงานวิชาการ ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และควรรายงานผลการนิเทศงานวิชาการ ให้ผู้บังคับบัญชาทราบ

2.4 ด้านการปรับปรุงแก้ไข คณะกรรมการดำเนินการนิเทศงานวิชาการ เรื่องการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ และการพัฒนาครู ร่วมกันวิเคราะห์รายงานผลการดำเนินการนิเทศงานวิชาการทั้งในด้านปัญหาอุปสรรค สิ่งที่ควรพัฒนา และสะท้อนผลให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันวางแผนปรับปรุงแก้ไข/พัฒนาการนิเทศงานวิชาการอย่างเป็นระบบ และควรดำเนินการแก้ไข/พัฒนาการนิเทศงานวิชาการ ตามแผนการนิเทศงานวิชาการที่วางไว้โดยใช้

การนิเทศ และ PLC ร่วมในการปรับปรุงแก้ไข/พัฒนาการนิเทศงานวิชาการ ตามกระบวนการบริหารด้วยวงจรคุณภาพ PDCA และควรจัดทำคู่มือสำหรับการนิเทศงานวิชาการ เรื่อง การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ และการพัฒนาครู เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการนิเทศงานวิชาการต่อไป

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการนิเทศงานวิชาการ และหาแนวทางการบริหารการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนสามารถนำมาอภิปรายผลเป็นประเด็นได้ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการบริหารการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียน เมื่อพิจารณาคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index : PNI) ของการบริหารการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมมีค่า $PNI = 0.12$ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือด้านการตรวจสอบ ($PNI = 0.12$) สอดคล้องกับ ทิพวรรณ คำปัญญา (2559 : 116) ที่ศึกษาเรื่อง ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการนิเทศภายในของโรงเรียนบ้านทุ่งพร้าว (เพ็ญเกียรติ) เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่ 4 จากการศึกษาพบว่าการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียน โดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากด้านที่มีค่ามากที่สุดไปน้อย คือด้านการตรวจสอบ รองลงมาคือด้านการปฏิบัติงานด้านการปรับปรุงแก้ไข และด้านการวางแผน และยังสอดคล้องกับ สมพร วงศ์วิฐาน (2555 : 42) ที่กล่าวว่า การตรวจสอบเป็นการกำกับติดตามผลการปฏิบัติหรือการดำเนินงานที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นว่าได้ปฏิบัติตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานแล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์แปลความหมายเพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากการตรวจสอบส่งเสริมให้เกิดกระบวนการกำกับดูแลที่ดี ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการดำเนินงาน และยังทำให้งานประสบผลสำเร็จตามที่ต้องการ ก่อให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการดำเนินงาน ทั้งนี้ การตรวจสอบยังช่วยป้องกันเหตุการณ์ที่อาจส่งผลเสียหายให้กับโรงเรียนได้ การปรับปรุง

แก้ไขเป็นกระบวนการสำคัญที่ลดการเกิดซ้ำของปัญหา อีกทั้งเป็นการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ส่งผลให้งานประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

2. แนวทางการบริหารการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียน พบว่า

2.1 ด้านการวางแผน โรงเรียนควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานในการวางแผน โดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และเป้าหมายของการบริหารงานนิเทศงานวิชาการโรงเรียน ในเรื่องการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ และการพัฒนาครู และควรจัดประชุมคณะทำงานเพื่อร่วมกันศึกษาขอบข่ายงานการบริหารงานนิเทศงานวิชาการโรงเรียน วางกรอบการทำงาน และกำหนดบทบาทหน้าที่ ตลอดจนความรับผิดชอบให้กับคณะกรรมการดำเนินงาน โดยควรร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการของนักเรียน ศักยภาพของครู บริบท สภาพแวดล้อม ตลอดจนความพร้อมของโรงเรียน นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ควรจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อใช้ในการขับเคลื่อนการนิเทศงานวิชาการ และจัดประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน เพื่อดำเนินการวางแผนและกำหนดปฏิทินการนิเทศงานวิชาการ ทั้งนี้ควรกำหนดปฏิทินสำหรับการดำเนินการนิเทศงานวิชาการ ให้มีความชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546 : 79) ที่กล่าวว่า การวางแผนเป็นการกำหนดสิ่งที่จะกระทำในอนาคตโดยอาศัยหลักการเหตุผล เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ต้องการอย่างดีที่สุด ดังนั้นการวางแผน จึงเป็นการตัดสินใจไว้ล่วงหน้าว่าจะทำอะไรอย่างไรและจะให้ใครทำ ซึ่งจะช่วยให้เห็นทิศทางในการทำงานที่ชัดเจนและง่ายต่อการควบคุมตรวจสอบ และสอดคล้องกับ ทองใบ ทองมาก (2561 : 326-327) ศึกษาเรื่องกลยุทธ์การบริหารจัดการการนิเทศการศึกษาที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการศึกษาสภาพการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็ก จากการศึกษาสภาพการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกต สรุปผลการวิจัยด้านการวางแผนการนิเทศ และการวางแผนเพื่อการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กมีการดำเนินกิจกรรม 10 กิจกรรม ดังนี้

- 1) กำหนดปัญหาสำคัญเพื่อการนิเทศ
- 2) วิเคราะห์ความต้องการนิเทศของครูผู้รับการนิเทศ

3) กำหนดวัตถุประสงค์การนิเทศ 4) กำหนดเนื้อหาการนิเทศ 5) ประเมินพฤติกรรมเบื้องต้นก่อนการนิเทศ 6) กำหนดกิจกรรมการนิเทศ 7) กำหนดกลุ่มครูผู้รับการนิเทศ 8) กำหนดเวลาการนิเทศ 9) กำหนดสถานที่ปฏิบัติการนิเทศ และ 10) เลือกสรรทรัพยากรเพื่อการนิเทศ ทั้งนี้เนื่องจากการวางแผนต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในการกำหนดทิศทางในการปฏิบัติงาน เพื่อให้มีแนวทางในการดำเนินงาน และสามารถลำดับขั้นตอนการดำเนินงานให้งานประสบความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย

2.2 ด้านการปฏิบัติตามแผน ควรชี้แจงแผนงาน/โครงการ และปฏิทินการดำเนินการ การนิเทศงานวิชาการที่กำหนดไว้ ทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ และการพัฒนาครู ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ โดยควรดำเนินการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการ ตามแผนที่วางไว้อย่างเป็นระบบ ตามขั้นตอน และกระบวนการที่กำหนด ทั้งนี้ ควรทบทวนการปฏิบัติตามแผนการนิเทศงานวิชาการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเก็บข้อมูล บันทึกผล และสรุปผลการดำเนินการนิเทศงานวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับ อรอุมา รอดแถม (2554 : 29) ที่กล่าวไว้ว่า การปฏิบัติตามแผน คือ การปฏิบัติตามแผน ซึ่งในขณะที่ดำเนินการต้องมีการเรียนรู้เพิ่มเติมตลอดเวลาและควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ทำงานอย่างมีความสุข ขึ้นการนำแผนไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการร่วมกันปฏิบัติตามแผนเป็นขั้นที่จะปฏิบัติตามแผนเป็นขั้นที่จะปฏิบัติงานโดยมีขั้นตอน และสอดคล้องกับ พงษ์ศักดิ์ ทองไชย (2558 : 59) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ประกอบด้วย กระบวนการนิเทศภายในมีการดำเนินการใน 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การวางแผน ขั้นที่ 2 การให้ความรู้ก่อนการนิเทศและการสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติการนิเทศ ขั้นที่ 3 การดำเนินการนิเทศ ขั้นที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ ซึ่งขั้นที่ 3 การดำเนินการนิเทศ ประกอบด้วย 1) การดำเนินนิเทศเป็นไปตามข้อตกลงที่ได้ร่วมกัน 2) การลงมือนิเทศได้มีการวางแผนร่วมกัน ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับนิเทศ 3) การเดินทางไปนิเทศและออกจาก

ห้องเรียนพร้อมกันของผู้นิเทศและผู้รับนิเทศ 4) การชี้แจงความผิดพลาดหากผู้รับการนิเทศ
สอนผิด ผู้นิเทศพูดคุยกับผู้รับนิเทศเป็นการส่วนตัวเมื่อการนิเทศเสร็จสิ้นลง 5) การใช้
เทคนิควิธีการนิเทศหลายๆ แบบ 6) การดำเนินการนิเทศคำนึงถึงหลักการนิเทศ ทักษะ
และเครื่องมือในนิเทศ 7) การให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนในการนิเทศของผู้บริหาร
8) การให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้รับการนิเทศอย่างเที่ยงตรงไม่ลำเอียง ทั้งนี้เนื่องจากการ
ปฏิบัติตามแผนให้เป็นไปตามกระบวนการ ขั้นตอนของแผนงานที่ได้กำหนดไว้ยอมทำให้
การดำเนินงานมีแบบแผน สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ

2.3 ด้านการตรวจสอบ ควรแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะ
ด้านสำหรับนิเทศและประเมินผล การนิเทศงานวิชาการเรื่องการพัฒนาหลักสูตร การจัดการ
เรียนการสอน การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ และการพัฒนาครู ทั้งนี้ควรนิเทศติดตาม
ช่วยเหลือ และประเมินผลการนิเทศงานวิชาการ ทั้งก่อนการใช้แผนการนิเทศงานวิชาการ
ระหว่างการปฏิบัติตามแผนการนิเทศงานวิชาการ และหลักจากการใช้แผนการนิเทศงาน
วิชาการ ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และควรรายงานผลการนิเทศงาน
วิชาการ ให้ผู้บังคับบัญชาทราบ ซึ่งสอดคล้องกับ สมพร วงศ์วิฐน (2555 : 42) ที่กล่าวว่า
การตรวจสอบเป็นการกำกับติดตามผลการปฏิบัติหรือการดำเนินงานที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น
ว่าได้ปฏิบัติตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ รวมถึงปัญหาและ
อุปสรรคในการดำเนินงานแล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์แปลความหมายเพื่อพัฒนางานให้มี
ประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับ ภณชิตรา สุปการ (2557 : 297) ศึกษาเรื่อง รูปแบบ
การบริหารจัดการการนิเทศการศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21 องค์ประกอบด้านการประเมินผล
องค์ประกอบที่สำคัญเมื่อพิจารณารายข้อคำถามของแบบสอบถามประกอบด้วยลักษณะต่างๆ
ดังต่อไปนี้ 1) ผู้นิเทศมีการนิเทศติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ
อย่างสม่ำเสมอ 2) การนิเทศทำให้ผู้นิเทศได้ทราบผลการปฏิบัติงานของครูหรือผู้ที่ได้รับบท
การนิเทศ 3) ผู้นิเทศควรมีการนิเทศติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานผู้รับการนิเทศ
หลังจากได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากการกำกับติดตามประเมินผลหลังการลง
มือปฏิบัติโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการกำกับดูแลที่ดี ก่อให้เกิด

ความเชื่อมั่นในการดำเนินงาน และยอมทำให้การดำเนินการตรวจสอบมีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

2.4 ด้านการปรับปรุงแก้ไข คณะกรรมการดำเนินงานการนิเทศงานวิชาการ เรื่องการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ และการพัฒนาครู ร่วมกันวิเคราะห์รายงานผลการดำเนินการนิเทศงานวิชาการทั้งในด้านปัญหา อุปสรรค สิ่งที่ต้องพัฒนาและสะท้อนผลให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมกันวางแผนปรับปรุงแก้ไข/พัฒนาการนิเทศงานวิชาการอย่างเป็นระบบ และควร ดำเนินการแก้ไข/พัฒนาการนิเทศงานวิชาการ ตามแผนการนิเทศงานวิชาการที่วางไว้โดยใช้ การนิเทศ และ PLC ร่วมในการปรับปรุงแก้ไข/พัฒนาการนิเทศงานวิชาการ ตามกระบวนการ บริหารด้วยวงจรคุณภาพ PDCA และควรจัดทำคู่มือสำหรับกรนิเทศงานวิชาการ เรื่อง การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ และการพัฒนาครู เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการนิเทศงานวิชาการต่อไป

ซึ่งสอดคล้องกับ สมศักดิ์ คงเที่ยง (2544 : 177) ที่กล่าวว่า การแก้ไขปรับปรุง (A : Action) เป็นการ นำผลมาวิเคราะห์ พิจารณาหา ต้นตอสาเหตุ ข้อบกพร่อง การระดมสมอง เพื่อการแก้ไขป้องกัน ไม่ให้เกิดซ้ำอีก และยังสอดคล้องกับ ทองใบ ทองมาก (2561 : 328) ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารจัดการการนิเทศการศึกษาที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนใน ศตวรรษที่ 21 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการศึกษา สภาพการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็ก จากการศึกษาสภาพ การนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกต สรุปผลการวิจัยด้านการวิเคราะห์ข้อมูลย้อนกลับดำเนินการ โดย 1) ใช้ข้อมูลจากการประเมินในการตรวจหาข้อบกพร่องในการปฏิบัติงาน 2) ประชุม พิจารณาหาข้อบกพร่อง ร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศและ 3) นำเอาผล การวิเคราะห์ข้อมูลย้อนกลับไปปรับปรุงการดำเนินงาน ทั้งนี้เนื่องจากการปรับปรุงแก้ไข ปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นในกระบวนการขั้นตอนต่างๆ ย่อมต้องอาศัยการบริหารจัดการ ที่ดี และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายเพื่อให้งานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1. ผลของการวิจัยทำให้ได้แนวทางการบริหารงานนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนแม่จันวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการบริหารงานนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนได้ดังนี้

1.1 จากผลการศึกษาด้านการวางแผน พบว่า โรงเรียนมีความต้องการวางแผนการดำเนินงานออกแบบ สร้าง พัฒนาสื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการพัฒนาสื่อ ควรมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ และวางแผน ออกแบบ สร้าง พัฒนาสื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ต่อไป

1.2 จากผลการศึกษาด้านการปฏิบัติตามแผน พบว่า โรงเรียนมีความต้องการดำเนินการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ตามที่ได้กำหนดไว้ในแผนการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ ดังนั้น โรงเรียนควรดำเนินการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม ตามกระบวนการขั้นตอนที่วางแผนไว้

1.3 จากการศึกษาด้านการตรวจสอบ พบว่า โรงเรียนมีความต้องการนิเทศการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และต้องการให้มีการประเมินผลการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ ดังนั้น โรงเรียนควรจัดให้ผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาสื่อเข้าร่วมในการนิเทศเพื่อช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และประเมินการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม ด้วยการนิเทศแบบกัลยาณมิตร

1.4 จากการศึกษาด้านการปรับปรุงแก้ไข พบว่า โรงเรียนมีความต้องการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการเรียนการสอน

อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น โรงเรียนจึงควรสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม การเรียน ตามความถนัดและความสนใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานต้นสังกัดสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการส่งเสริม สนับสนุน และให้ความร่วมมือในการพัฒนา การบริหาร การนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนได้

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาถึงการนำแนวทางการบริหารการนิเทศงานวิชาการไปทดลองใช้ ในลักษณะการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงที่เหมาะสมสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงและบริบทของโรงเรียน

รายการอ้างอิง

- ทองใบ ทองมาก. (2561). รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็ก. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ทิพวรรณ คำปัญญา. (2559). ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการนิเทศภายในของ โรงเรียนบ้านทุ่งพร้าว (เพ็ญศรีอัครกิจ) เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบ ที่ 4. (การศึกษานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2542, สิงหาคม 14). พระราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 74. หน้า 1-28.
- พัชรินทร์ ช่วยศิริ. (2554). การศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในของ โรงเรียนวัดประดู่ฉิมพลี. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- โรงเรียนแม่จันวิทยาคม. (2562). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (*Self-Assessment Report: SAR*) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนแม่จันวิทยาคม ปีการศึกษา 2562. สืบค้นเมื่อ 18 พฤศจิกายน 2563, จาก <https://sites.google.com/mwk.ac.th/planmwk/>
- สมพร วงศ์วิฑูร. (2555). การบริหารงานแผน โดยใช่วงจรเดมมิ่ง (*PDCA*) ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2544). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2546). แนวดำเนินการของสถานศึกษา เพื่อจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์พัฒนาคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- อรอุมา รอดเยี่ยม. (2554). การทำงานร่วมกันที่มีประสิทธิภาพในระบบพีดีซีเอ (*PDCA*) ของผู้บริหารและครูของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.